

Lielcepures 1996. gadā sākuši ar trim govīm, tagad te ir ap 70 slaucamu govju un jaunās teles. Mirdza teic – tā sākuši daudzi zemnieki, ar dažām govīm un slaukšanu ar rokām. «Cilvēks mērķtiecīgi gājis uz to, un tagad ģimenei ir tāda ferma! Es vienmēr esmu bijusi par ģimenes saimniecībām, ja to nebūs, lauki būs tukši.» Viņa uzsver – maza – jās un vidējās saimniecībās ir vieglāk ievērot vides prasības, jo lielajās fermās ir lielāks dzīvnieku blīvums un CO₂ izmeši.

«Sākām piena savākšanu ar kannām, pēc tam nopirkām piena mašīnu. Bērzos bija 15 saimniecību, no kannām uz piena galda varēja pieliet puscisternu. Tagad tur palikusi viena, Sesavas pagastā no simta – trīs,» stāsta kooperatīva aizsācējas.

Lauksaimniecības atzīst – strādniekus laukos sameklēt grūti, ja kādu nolīgsti, neredzi pēc pirmās algas tie darbu pamet. Tāpēc zemnieki paši dara lielāko daļu fiziskā darba, un pēc pārdesmit gadiem ar tādu slodzi

«Spānijā iepirkuma cena ir 50 centu, veikalā piens maksā 90 centu. Kad skaidroju par piena cenu Latvijā, kolēģi nesaprata, kā ar iepirkuma cenu 50 centu litrā piens veikalā var maksāt 1,50 eiro plus PVN»

veselība zūd. Mirdza apraksta Īrijā redzēto – tur kooperatīviem ir mācīti strādnieki, kas dod zemniekiem brīvdienas. «Latvijā arī kaut ko līdzīgu gribējām organizēt, bet nebija strādāt gribētāju.»

Mirdza uzslavē, ka Līgas vecākais dēls Mārtiņš pārņēms saimniecību un ir lielisks dancotājs kooperatīva gada ballēs. Bērniņā no trim gadiem braucis mammai līdz govis slaukt un devies meklēt pieaugušos uz lauka ar trīsriteni un māju suņiem kompānijā.

Mārtiņš pats darbu saimniecībā uzskata par pašsaprotamu. Viņa brālis ir celtnieks un brīvdienās atbrauc palīgā, māsa ir pārtikas

DZINĒJSPĒKS, KAS LIEK DARBOTIES BIZNESĀ

«Lai būtu gandarījums, paskatoties acīs cilvēkiem.»

LIELĀKĀ KĻŪDA, KAS DEVUSI MĀCĪBU

«Nepaļauties uz vienu partneri pārstrādātāju.»

VĒRTĪGĀKAIS PADOMS JAUNAM UZŅĒMĒJAM

«Jādara darbs, ko mīli un dari ar prieku.»

tehnoloģe. Līga teic – jauniešus nevar piespiest strādāt saimniecībā, ja tā nav sirdslieta.

NAUDA NESMIRD

Pie lopiem mīnuss ir raksturīgais aromāts – to daudzi negrib paciest, atzīst Līga. Kāda kooperatīva zemnieka dēls, kurš grasījies pārņemt piensaimniecību, apprecējies ar pilsētnieci, un meitene pateikusi – vai nu govīs, vai es! Tomēr nauda, kas no piena ražošanas ienāk divreiz mēnesī, nesmird, smejas saimniece.

Lauksaimniecības ārzemju pieredzes braucienos novērojušas, ka tur smakām un citām ražošanas izpausmēm kaimiņi uzmanību nepievērš, arī tūristi Vācijā, Austrijā vai Nīderlandē pieciš gan lauku mēslošanas un ražotāju trokšņus. «Pie mums kaimiņi rauc degunu un protestē, bet nevaram zemi nemēsot, citādi tā noplicinās,» saka Līga. Sējās apstrādā aptuveni 150 hektāru, savus laukus nokļāj ar dabisko mēslojumu un paši izaudzē govīm vajadzīgo barību ar atbilstīgu proteīna līmeni. Tā ir zaļa saimniekošana un saglabā zemes auglību. Šogad barība novākta tik laba, ka papildu proteīns nav jāpērk.

Piena devējas Sējās ir brašas un ziņkāriņas, izslaukums – 8,5 tonnas no vienas govs gadā. Mirdza stāsta, ka Īrijā izslaukumu par visām varēm necenšas palielināt, lai govis pienu ražotu ilgāk, vidējais rādītājs ir septiņas tonnas no vienas govs gadā. Tur piena govju skaits saimniecībās ir vidēji 75, tās vada ģimenes. Īru govīm ir izcili apstākļi – deviņus mēnešus gadā var ēst svaigu zāli, taču arī Latvijā zāle aug labi un ir savācama ziemai.

PRASA IEGULDĪJUMUS

Mārtiņš atzīst – piensaimniecības attīstība prasa līdzekļus, un šogad Lielcepures daudz ieguldījuši. Slaukšanas robotu pārpirkuši no cita saimnieka mazlietotu, un šaipusē tas ir pirmais. Ieguldījums ar četrām nullēm, taču saimnieki ir apmierināti un pamazām apgūst visas tehnoloģijas iespējas.

Līga teic – robotam ir varenas smadzenes, taču jāērķinās, ka pusotra centa no katra piena litra aiziet tā apkalpošanai. Mārtiņš skaidro robota darbības shēmu – kā tas uzliek slaukšanas ierīci, kur krājas nekvalitatīvais piens, kur labais, kādus datus tas savāc par katru govi. Te nosaka arī govs meklēšanas laiku, lai saimnieki varētu plānot apsēklošanu. Kaut arī robots ir labi noregulēts un ar lielāko daļu kavēkļu tiek galā pats, tas tomēr jāpieskata – ja nu aizķeras slaukšanas ierīce un automātika to nevar atrisināt. Ik pa laikam tas jāpieregulē, pavērojot slaukšanas procesu, stāsta saimnieki. Mārtiņš atklāj, ka papildu aprikojums maksātu ap 10 tūkstošiem eiro – tad katras govs pienu var ieliet savā spainītī un izpildīt citas darbības.

Sēju govis pašas labprāt dodas uz iekārtu, jo zina, ka pēc slaukšanas saņems gardumu – spēkbarību. Dators nosaka, kad kura jāslauc, un kārumu fīkotājas «tūristes» lieki neslauc. Sistēmu iztīra pēc katras slauk-